

इंग्रजीत टंकलिखित न्यायनिर्णयचा मराठी अनुवाद

[(1996) एस. सी. आर. (3) 466]

गायत्रीलक्ष्मी बापूराव नागपूरे

विरुद्ध

महाराष्ट्र राज्य आणि इतर

मार्च 15, 1996

[न्यायमूर्ति एम. एम. पुंछी आणि न्यायमूर्ति के. वेंकटस्वामी]

भारतीय संविधान:

कलम 14 आणि 15 (4) आरक्षण-अनुसूचित जमाती - जाती प्रमाणपत्र - वैद्यकीय अभ्यासक्रमात प्रवेश अर्ज करणारा उमेदवार, अपीलकर्ता, जात प्रमाणपत्रासाठी अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र छाननी समितीकडे अर्ज करणारा उमेदवार- सादर केलेल्या दाव्याच्या समर्थनार्थ शालेय अधिकारी आणि इतर राज्य अधिकाऱ्यांनी जारी केलेले दस्तऐवज - समितीने कागदपत्रे नाकारली आणि प्रमाणपत्र नाकारले- समितीने दावा नाकारण्यात चूक केली आणि महत्त्वाच्या कागदपत्रांवर आपले मत लागू करण्यात अयशस्वी ठरली - जात प्रमाणपत्रासाठी कोणताही दावा मंजूर किंवा नाकारण्यापूर्वी अधिक काळजी घेतली पाहिजे.

वैद्यकीय अभ्यासक्रमात प्रवेश उमेदवार असलेल्या, स्वतःला 'हलबा' समाजाची सदस्य असल्याचा दावा करणाऱ्या, अपीलकर्त्याने अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र छाननी समितीकडे, उत्तरवादी क्रमांक 2 कडे आवश्यक जात प्रमाणपत्र जारी करण्यासाठी अर्ज केला. तिच्या दाव्याच्या समर्थनार्थ तिने शाळा सोडण्याचे प्रमाणपत्र, अधिवास आणि तिच्या वडिलांना दिलेले राष्ट्रीयत्व प्रमाणपत्र, उपविभागीय दंडाधिकारी आणि कार्यकारी दंडाधिकारी यांनी दिलेले जातीचे प्रमाणपत्र आणि राज्य सरकारने तिच्या पहिल्या चुलत भावाच्या बाजूने तो 'हलबा' समुदायाचा असल्याचे प्रमाणित करणारा दिनांक 1.9.1981 चा आदेश यासह विविध कागदपत्रे सादर केली. उत्तरवादी समितीने कागदपत्रे नाकारली आणि प्रमाणपत्र देण्यास नकार दिला.

याचिकाकर्त्याने उच्च न्यायालयात दाखल केलेली याचिका देखील फेटाळण्यात आली. त्यामुळे व्यथित झाल्याने, अपीलकर्त्याने प्रस्तुत याचिका दाखल केली.

अपीलाला परवानगी देत, या न्यायालयाने असे मान्य केले की -

1.1. अपीलकर्त्याने सादर केलेल्या कागदपत्रांच्या अचूकतेवर/खरेपणावर संशय घेण्याचा सरकारच्या बाजूने कोणताही प्रयत्न न झाल्याने, अपीलकर्त्याने सादर केलेली प्रमाणपत्रे नाकारण्यात उत्तरवादी-समिती न्याय्य ठरली नाही. समितीसमोर मांडण्यात आलेल्या सर्व संबंधित अभिलेखाचा विचार करण्यात समिती अयशस्वी ठरली आणि आणि 1.9.1981 च्या आदेशाने पारित केलेल्या महत्त्वपूर्ण दस्तऐवजावर आपले मत लागू केले नाही; सरकारने अपीलकर्त्याचा पहिला चुलत भाऊ 'हलबा' समुदायाचा असल्याचे प्रमाणित केले. [471- C; 472-G; 472-B].

1.2. जात प्रमाणपत्रासाठी कोणताही दावा मंजूर किंवा नाकारण्यापूर्वी अधिक काळजी घेतली पाहिजे. जातीचे प्रमाणपत्र चुकीच्या पद्धतीने नाकारल्यास खरा उमेदवार त्याला/तिला संविधानाने दिलेल्या विशेषाधिकारांपासून वंचित राहील.[472-H; 473-A; 472-G]

1.3. जरी जात प्रमाणपत्रासाठीच्या दाव्याच्या प्रकरणांमध्ये, असे प्रमाणपत्र मागणाऱ्या अर्जदारावर मोठा भार असतो, तरी याचा अर्थ असा नाही की जात प्रमाणपत्र जारी करण्याच्या दाव्याची सत्यता किंवा अन्यथा काही शोधण्यात अधिकाऱ्यांची कोणतीही भूमिका नाही. योग्य निर्णयावर पोहोचण्यासाठी समितीला मदत करण्यात संबंधित अधिकाऱ्यांनीही भूमिका बजावली पाहिजे. प्रस्तुत प्रकरणात, अपीलकर्त्याने सादर केलेल्या कागदपत्रांव्यतिरिक्त, संबंधित अधिकाऱ्यांनी वेगळ्या निष्कर्षावर पोहोचण्यासाठी काहीही सादर केलेले नाही. [473- बी-सी].

कुमारी माधुरी पाटील आणि अन्य - विरुद्ध - अतिरिक्त आयुक्त आदिवासी विकास आणि इतर, [1994] 6 एस. सी. सी. 241, आदिवासी कल्याण संचालक, ए. पी सरकार - विरुद्ध - लेवेती गिरी आणि अन्य, [1995] 4 एस. सी. सी. 32, यावर भर देण्यात आला .

दिवाणी अपीलिय न्यायाधिकरीता: दिवाणी अपील क्र. 4377/ 1996.

मुंबई उच्च न्यायालयाने रीट पिटिशन क्रमांक 2773/1995 मधील दिनांक 22.6.1995 च्या पारित केलेल्या निकाल आणि आदेशावरून.

अपीलकर्त्यासाठी व्ही. ए. मोहता आणि ए. के. संघी.

राज्य 1,2 आणि 4 साठी डी. एम. नारगोलकर साठी व्ही. एन. गणपुले, एस. एम. जाधव.

उत्तरवादी क्रमांक 3 आणि 5 करीता जे. बी. डी. अँड कंपनीसाठी पल्लव सिसोदिया, डी. एन. मिश्रा.

न्यायालयाचा न्यायनिर्णय न्यायमूर्ति के. वेंकटस्वामी, यांच्या द्वारे देण्यात आला.

परवानगी मंजूर -

प्रस्तुत अपील मुंबई उच्च न्यायालयाच्या द्वि सदस्यीय खंडपीठाच्या रिट पिटिशन क्र. 2773/95 दिनांक 22.6.95 मधील निर्णयाच्या विरोधात दाखल काण्यात आली आहे.

आमच्यासमोर युक्तिवाद करताना, अपीलकर्त्याची बाजू मांडणाऱ्या विद्वान वकिलाने त्याचा युक्तिवाद अपीलकर्त्याच्या दाव्यापुरता मर्यादित ठेवला आहे की ती "हलबा" अनुसूचित जमातीची आहे.

थोडक्यात सांगितलेली तथ्ये अशी आहेत की, वैद्यकीय अभ्यासक्रमात प्रवेश अर्ज करण्याच्या दृष्टीने, अपीलकर्त्याने दुसऱ्या उत्तरवादी, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र

छाननी समितीकडे (संक्षिप्त साठी 'समिती') संपर्क साधला, जेणेकरून ती 'हलबा' अनुसूचित जमातीची असल्याचे जात प्रमाणपत्र जारी केले जाईल व तिला त्या श्रेणी अंतर्गत वैद्यकीय अभ्यासक्रमात प्रवेश अर्ज करता येईल. तिच्या दाव्याच्या समर्थनार्थ, समितीसमोर हजर राहण्याव्यतिरिक्त आणि काही माहिती सादर करण्याव्यतिरिक्त, अपीलकर्त्याने कार्यकारी दंडाधिकाऱ्यांनी दिलेली प्रमाणपत्रे आणि तिला दिलेले शालेय प्रमाणपत्र आणि तिच्या वडिलांना दिलेले जात प्रमाणपत्र असलेली अशी 17 कागदपत्रे दाखल केली आहेत.

दुसऱ्या उत्तरवादि समितीने अपीलकर्त्याच्या दाव्याचा विचार करताना आणि सादर केलेल्या कागदपत्रांच्या संभाव्य मूल्याचे मूल्यांकन करताना, दुसऱ्या उत्तरवादिच्या आदेशातील प्रमाणपत्र क्रमांक 9 हा एक महत्त्वाचा दस्तऐवज हाताळल्याचे दिसत नाही, जो त्याला जात प्रमाणपत्र देण्याच्या बाबतीत अपीलकर्त्याच्या पहिल्या चुलत भावाने केलेल्या अपीलावर सरकारने पारित केलेल्या आदेशाशी संबंधित आहे. समितीच्या आदेशाला अमान्य करून दिनांक 1.9.81 रोजीच्या सरकारच्या आदेशांतर्गत, अपीलकर्त्याचा पहिला चुलत भाऊ अबीनाश प्रभाकर नागपुरे हा महाराष्ट्र राज्यातील अनुसूचित जमातीच्या "हलबा" समुदायाचा असल्याचे नमूद करणारे जात प्रमाणपत्र दिले. त्याचप्रमाणे, अपीलकर्त्याच्या वडिलांच्या बाजूने जारी केलेले जात प्रमाणपत्र बाजूला सारताना छाननी समितीने केवळ असे निरीक्षण नोंदवले की ते योग्य पडताळणी शिवाय अनौपचारिक पद्धतीने जारी केले गेले होते.

आमच्यासमोर युक्तिवादा दरम्यान, अपीलकर्त्याच्या विद्वान वकिलाने असा युक्तिवाद केला की महाराष्ट्र सरकारने जारी केलेल्या सूचनांच्या समर्थनार्थ, जर एखाद्या जवळच्या नातेवाईकाला आधीच जात प्रमाणपत्र दिले गेले असेल, तर त्याला योग्य महत्त्व दिले जाणे आवश्यक आहे, परंतु समितीने त्याचे पालन केले नाही. त्यांनी

असेही सादर केले की पडताळणीनंतर समुचित प्राधिकरणाने दिनांक 26.8.71 रोजी जारी केलेले प्रमाणपत्र हे अपीलकर्त्याच्या वडिलांना जात प्रमाणपत्र जारी करण्याचा आधार होते, ज्याचे समितीने अवलोकनच केले नाही. तथापि, 26.8.71 दिनांकित प्रमाणपत्र समितीसमोर सादर केले गेले नाही. समितीने पारित केलेल्या आदेशावरून आम्हाला असे आढळून आले आहे की, अपीलकर्त्याचा दावा नाकारण्यासाठी तिच्या वडिलांचे प्राथमिक शालेय प्रमाणपत्र सादर करण्यात अपीलकर्त्याच्या अपयशाची गंभीर दखल घेण्यात आली होती.

उच्च न्यायालयासमोरही, असा दावा केला जातो की, पहिल्या चुलत भावाला देण्यात आलेल्या जात प्रमाणपत्रावर आणि अपीलकर्त्याच्या आजीच्या मृत्यूनंतर देण्यात आलेल्या मृत्यू प्रमाणपत्रावरही भर देण्यात आला होता, परंतु उच्च न्यायालयाने त्यावर चर्चा केली नाही. दुसऱ्या उत्तरवादी समितीच्या आदेशाचे समर्थन करणाऱ्या उत्तरवादींच्या वतीने हजार झालेल्या विद्वान वकिलांनी या प्रकरणात, कुमारी माधुरी पाटील आणि अन्य - विरुद्ध - अतिरिक्त आयुक्त, आदिवासी विकास आणि इतर, [1994] 6 एस. सी. सी. 241, संचालक, आदिवासी कल्याण, ए. पी. सरकार - विरुद्ध - लेवेती गिरी आणि अन्य [1995] 4 एस. सी. सी. 32 न्यायालयाच्या उपरोक्त निकालांच्या पार्श्वभूमीवर असे सादर केले की दुसऱ्या उत्तरवादि समितीने नोंदवलेल्या निष्कर्षात कोणत्याही हस्तक्षेपाची गरज नाही.

आम्ही प्रतिस्पर्ध्यांच्या सबमिशनचा विचार केला आहे आणि दुसऱ्या उत्तरवादि समितीच्या आणि उच्च न्यायालयाच्या आदेशाचा देखील अभ्यास केला आहे.

दुसऱ्या उत्तरवादि समितीच्या समक्ष, ती "हलबा" अनुसूचित जमातीची असल्याच्या दाव्याचे समर्थन करण्यासाठी अपीलकर्त्याने 17 कागदपत्रे सादर केली होती, हे आमच्या आधी लक्षात आले आहे. दुसऱ्या प्रतिनिधी समितीने जवळजवळ

सर्व कागदपत्रांच्या संभाव्य मूल्याचे स्वीकार करताना, समान दिलासा देण्यासाठी, अविनाश प्रभाकर नागपुरे यांच्या याचिकेवर सरकारने दिलेला आदेश, या महत्त्वाच्या दस्तऐवजाचा संदर्भ घेतला नाही आणि त्यावर विचार केला नाही. अविनाश प्रभाकर नागपुरे हे अपीलकर्त्याचे पहिले चुलत भाऊ आहेत यात आमच्यासमोर वाद नाही. समितीने दिलेला आदेश उलटवणाऱ्या सरकारने दिनांक 1.9.81 रोजीच्या आदेशाद्वारे अविनाश प्रभाकर नागपुरे हा "हलबा" अनुसूचित जमातीचा असल्याचा दावा मान्य केला.

समितीसमोर सादर केलेली कागदपत्रे पुढीलप्रमाणे आहेत:

1. दिनांक 5.7.94 रोजी प्राचार्य, जी. एन. खालसा महाविद्यालय, मुंबई यांनी जारी केलेल्या जात प्रमाणपत्राची प्रत.
2. मुख्याध्यापक एएफएसी इंग्लिश स्कूल, चेंबूर, मुंबई, यांनी रजि. क्रमांक 3032 द्वारे जारी केलेली शाळा सोडण्याच्या प्रमाणपत्राची झेरॉक्स प्रत.
3. मुख्याध्यापक, सेंट सबास्टियन्स हायस्कूल, चेंबूर मुंबई यांनी रजि. क्रमांक 4768. द्वारे जारी केलेल्या शाळा सोडण्याच्या प्रमाणपत्राची झेरॉक्स प्रत.
4. शाळा सोडण्याच्या प्रमाणपत्राची झेरॉक्स प्रत, प्राचार्य, सेंट ज्यूझ हायस्कूल, कल्याण यांनी रजि. क्रमांक 2185 द्वारे जारी केली.
5. क्र. ई. डी. एन./पी. ओ. एल. II/एसटीएससी. क्र/129/92 दिनांक 31.11.92 अन्वये उपविभागीय दंडाधिकारी, नाशिक विभाग, नाशिक यांनी जारी केलेल्या जात प्रमाणपत्राची झेरॉक्स प्रत.

6. अध्यक्ष, हलबा समाज सेवा मंडल, नाशिक यांनी जारी केलेल्या दिनांकित 14.6.94. प्रमाणपत्राची झेरोक्स प्रत.

7. कार्यकारी दंडाधिकारी, नागपुरे यांनी दिनांक 13.4.93 रोजी जारी केलेल्या जात प्रमाणपत्राची झेरोक्स प्रत क्रमांक 3583/एम. आर. सी.-87/92-93.

8. मुख्य पी अँड ए व्यवस्थापक, हिंदुस्तान पेट्रोलियम कॉर्पोरेशन लिमिटेड, मुंबई यांनी दिनांक 2.3.94 रोजी जारी केलेल्या प्रमाणपत्राची झेरोक्स प्रत.

9. अबीनाश प्रभाकर नागपुरेच्या संदर्भात सरकारच्या समाजकल्याण आणि क्रीडा विभागाच्या सहाय्यक सचिवांनी दिलेल्या दिनांक 1.9.81. रोजी आदेशाची झेरोक्स प्रत.

10. कार्यकारी दंडाधिकारी, कोपरगाव यांनी दिनांक 28.2.81 रोजी अबीनाश प्रभाकर नागपुरेच्या संदर्भात जारी केलेल्या जात प्रमाणपत्राची झेरोक्स प्रत.

11. अबीनाश प्रभाकर नागपुरेच्या विवाह प्रमाणपत्राची झेरोक्स प्रत.

12. कु. वर्षा लक्ष्मीकांत बेलेकर यांच्या संदर्भात विभागीय आयुक्त, कोकण आणि मुंबई विभागाने संमत केलेल्या आदेशाची झेरोक्स प्रत क्र. एसओ/पीओएल/एपीपीईएएल/एस टी/15/82.

13. वर्षा लक्ष्मीकांत बेलेकर यांच्या संदर्भात बृहन्मुंबईच्या जिल्हा दंडाधिकाऱ्यांनी जारी केलेल्या जात प्रमाणपत्राची झेरोक्स प्रत.

14. विरेंद्र लक्ष्मीकांत रेलेकर यांच्या संदर्भात येथील आदिवासी संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांनी दिनांक 29.3.94 रोजी जारी केलेल्या वैधतेच्या प्रमाणपत्राची झेरॉक्स प्रत.

15. कार्यकारी दंडाधिकारी, नागपूर यांनी 2.9.82 दिनांक रोजी प्रभाकर नागपुरे यांच्या संदर्भात जारी केलेल्या जात प्रमाणपत्राची झेरॉक्स प्रत.

16. ग्रामविकास अधिकारी, कोपरगाव यांनी तारामती शांताराम नागपुरे यांच्या संदर्भात जारी केलेल्या मृत्यू प्रमाणपत्राची झेरॉक्स प्रत.

17. श्री. अबीनाश प्रभाकर नागपुरे यांच्या प्रतिज्ञापत्राची झेरॉक्स प्रत.

दुसऱ्या उत्तरवादी समितीने अनुक्रमांक 1-4,6,8,16 आणि 17 जरी ते अपीलकर्त्याच्या शाळेतील नोंदींशी संबंधित असले, तरी तिचे नातेवाईक ज्यामध्ये अपीलकर्त्याची जात "हलबा" म्हणून नोंदवली गेली आहे, ते फक्त असे सांगून की असे प्रमाणपत्रे जारी करण्यासाठी सरकारने वेळोवेळी दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वांची पडताळणी न करता ते अत्यंत अनौपचारिक पद्धतीने जारी केले गेले होते" या कडे दुर्लक्ष केले. पुन्हा अनुक्रमांक 5, 7, 10, 13 आणि 14 नाकारताना समितीने टिप्पणी केली आहे की "प्रमाणपत्र योग्यरित्या जारी केले गेले आहे असे गृहीत धरण्यास वाव नाही". अपीलकर्त्याने सादर केलेल्या कागदपत्रांच्या अचूकतेवर /खरेपणावर संशय घेण्याचा सरकारच्या बाजूने कोणताही प्रयत्न न झाल्यास प्रमाणपत्रे नाकारण्याच्या समितीच्या या दृष्टिकोनाचे आम्ही कौतुक करू शकत नाही. कागदी पुस्तकात समाविष्ट केलेल्या प्रमाणपत्रांच्या प्रतींपासून आम्हाला आढळले आहे की अपीलकर्त्याच्या वडिलांना दिलेले अधिवास आणि राष्ट्रीयत्व प्रमाणपत्र (कागदी पुस्तकाच्या पृष्ठ 28

वरील परिशिष्ट "सी") खालीलप्रमाणे दिलेल्या पुराव्याच्या तपशीलांच्या आधारे जारी करण्यात आले होते:

- (अ) प्रश्नावलीनुसार अर्जदाराने दिलेले उत्तर.
- (ब) श्री साईनाथ माध्यमिक विद्यालय शिर्डीने दिलेले जन्म किंवा शाळा सोडण्याचे प्रमाणपत्र किंवा तत्सम प्रमाणपत्र.
- (क) प्रतिज्ञापत्र किंवा जन्मस्थान आणि जातीचे घोषणापत्र .
- (ड) (इतर पुरावा):काही नाही .

त्याचप्रमाणे अपीलकर्त्याला दिलेले जात प्रमाणपत्र आकस्मिक पद्धतीने नव्हे तर संबंधित नोंदींच्या पडताळणी नंतर जारी करण्यात आले होते. त्याचप्रमाणे, अपीलकर्त्याच्या वडिलांना दिलेले जात प्रमाणपत्र सहजच जारी केलेले नव्हते, तर ते खालील तपशीलांवर आधारित होते:

- (1) वय, अधिवास, राष्ट्रीयत्व प्रमाणपत्र.
- (2) भावाचे एस. एल. सी.
- (3) भाव्याचे एस. एल. सी.
- (4) मुलाचे बोनाफाइड प्रमाणपत्र.
- (5) भावांचे जात प्रमाणपत्र,
- (6) समाज दाखला.
- (7) शिधापत्रिका.
- (8) प्रतिज्ञापत्र आणि अर्ज.

ही प्रमाणपत्रे आणि अपीलकर्त्याचा पहिला चुलत भाऊ अबीनाश प्रभाकर नागपुरे हा 'हलबा' समुदायाचा असल्याचे प्रमाणित करणारा सरकारचा दिनांक 1.9.81

चा आदेश विचारात घेऊन, आमचे असे मत आहे की अपीलकर्त्याचे प्रतिनोद फेटाळणे, विशेषतः जेव्हा अपीलकर्त्याने सादर केलेल्या पुराव्यावर संशय घेण्यासाठी इतर कोणताही पुरावा दिला जात नाही आणि समितीसमोर ठेवलेल्या महत्त्वपूर्ण पुराव्याचे समर्थन न करता, ते योग्य नाही.

हे खरे आहे की कुमारी माधुरी पाटील यांच्या प्रकरणात (उपरोल्लेखित) या न्यायालयाने असे निरीक्षण नोंदवले आहे :

" ज्या समितीला वस्तुस्थितीचा निष्कर्ष नोंदवताना आपल्यासमोर ठेवलेल्या पुराव्याचा मूल्यांकन करण्याचा अधिकार आहे, ती वस्तुस्थितीच्या निष्कर्षामध्ये हस्तक्षेपाच्या मर्यादांच्या अधीन राहून कोणत्याही उच्च न्यायालयाच्या न्यायिक पुनरावलोकनाद्वारे दूषित असल्याचे आढळल्याशिवाय टिकून राहिली पाहिजे. जेव्हा समिती सर्व तात्विक तथ्यांचा विचार करते आणि निष्कर्ष नोंदवते, तेव्हा अपील न्यायालय म्हणून दुसरा दृष्टिकोन शक्य असला तरी, निष्कर्ष उलटवण्याचा तो आधार नाही. समितीने आपल्यासमोर ठेवलेल्या सर्व संबंधित अभिलेखाचा विचार केला आहे की संबंधित तथ्यांवर स्वतःच्या बुद्धीचा वापर केला नाही, ज्यामुळे समितीने शेवटी निष्कर्ष नोंदवला आहे, हे न्यायालयाला पाहावे लागेल. प्रत्येक प्रकरणाचा त्याच्या स्वतःच्या तथ्यांच्या पार्श्वभूमीवर विचार केला पाहिजे ".

संचालक, आदिवासी कल्याण ए. पी.सरकार - विरुद्ध - लेवेती गिरी आणि अन्य [1955] 4 SCC 32. मध्ये याच मताचा पुनरुच्चार करण्यात आला आहे.

प्रस्तुत प्रकरणाच्या तथ्यांवर वरील चाचणी लागू करताना, आम्हाला समाधान आहे की समिती आपल्यासमोर ठेवलेल्या सर्व संबंधित अभिलेखाचा विचार

करण्यात अयशस्वी ठरली आणि एका महत्त्वाच्या दस्तऐवजावर आपले मन लागू केले नाही. "अनु क्रमांक 9" ज्याच्या नेतृत्वाखाली समितीने शेवटी अपीलकर्त्याविरुद्ध निष्कर्ष नोंदवला. जातीचे प्रमाणपत्र चुकीच्या पद्धतीने नाकारल्याने, खरा उमेदवार, तो/ती त्याला/तिला संविधानाने दिलेल्या विशेषाधिकारांपासून वंचित राहिल. त्यामुळे जाती प्रमाणपत्रासाठी कोणताही दावा मंजूर किंवा नाकारण्यापूर्वी अधिक काळजी घेणे आवश्यक आहे.

उच्च न्यायालयाने आपल्यासमोर ठेवलेल्या कागदपत्रांच्या संभाव्य मूल्याचे समर्थन न करता, दुसऱ्या उत्तरवादी समितीने घेतलेल्या निष्कर्षाचा केवळ स्वीकार करून अपीलकर्त्याने दाखल केलेली रिट याचिका फेटाळली आहे. निःसंशयपणे, अशा प्रकारच्या प्रकरणांमध्ये, असे प्रमाणपत्र मागणाऱ्या अर्जदारावर मोठा भार पडतो. याचा अर्थ असा नाही की जात प्रमाणपत्र जारी करण्याच्या दाव्याची सत्यता किंवा अन्यथा शोधण्यात अधिकाऱ्यांची कोणतीही भूमिका नाही. योग्य निर्णयावर पोहोचण्यासाठी समितीला मदत करण्यात संबंधित अधिकाऱ्यांनीही भूमिका बजावली पाहिजे, असे आमचे मत आहे. या प्रकरणात, अपीलकर्त्याने सादर केलेल्या कागदपत्रांव्यतिरिक्त, संबंधित अधिकाऱ्यांनी वेगळ्या निष्कर्षावर पोहोचण्यासाठी काहीही सादर केले गेले नाही.

या प्रकरणाच्या तथ्यांवर, आमचे असे मत आहे की दुसऱ्या उत्तरवादी समितीने अपीलकर्त्याचा दावा फेटाळणे योग्य नव्हते आणि याच कारणास्तव उच्च न्यायालयाचा आदेश कायम ठेवला जाऊ शकत नाही. परिणामी, अपील ग्राह्य करण्यात येते आणि त्यानुसार अनुमत काण्यात येते. मात्र, खर्चाबाबत कोणतीही आदेश देण्यात येत नाही.

आर. पी.

अपील अनुमत.

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

X-X-X-X